

Anonimizált változat

Fordítás

C-96/20 – 1

C-96/20. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2020. február 24.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Corte suprema di cassazione (Olaszország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2019. november 7.

Felülvizsgálatot kérelmező fél:

Ordine Nazionale Biologi

MX

NY

OZ

Ellenérdekű fél:

Presidenza del Consiglio dei Ministri

AZ OLASZ KÖZTÁRSASÁG,

A CORTE SUPREMA DI CASSAZIONE

PRIMA SEZIONE CIVILE (semmtíószték, első polgári tanács, Olaszország)

[omissis] [eljárás]

KÖZBENSŐ VÉGZÉS

az Ordine Nazionale Biologi [omissis]

-felülvizsgálatot kérelmező fél -

által

a Presidenza del Consiglio dei Ministrivel (a minisztertanács elnöksége, Olaszország) [omissis]

[eredeti 2. o.]

- a csatlakozó felülvizsgálati eljárásban

ellenérdekű féllel -

szemben

[omissis]

a CORTE D'APPELLO di ROMA (római fellebbviteli bíróság, Olaszország) 2015. június 19-én hozott 3817/2015. sz. ítélete ellen;

előterjesztett [omissis] felülvizsgálati kérelem tárgyában.

[omissis] [eljárás]

TÉNYÁLLÁS

Az Ordine Nazionale dei Biologi, valamint MX, NY, [omissis] és OZ diplomás biológusok 2008. június 10-i idézéssel eljárást indított a Tribunale di Románál (római bíróság, Olaszország) a Presidenza del Consiglio dei Ministrivel (a minisztertanács elnöksége) [omissis] [és más közigazgatási szervekkel] szemben arra hivatkozva, hogy sérült a vérellátó intézmény felelős személyé történő kinevezésükhöz való, az emberi vér és vérkomponensek gyűjtésére, vizsgálatára, feldolgozására, tárolására és elosztására vonatkozó minőségi és biztonsági előírások megállapításáról szóló 2002/98/EK irányelv 9. cikkének (2) bekezdése által a biológiai tudomány, valamint az orvostudomány és **[eredeti 3. o.]** sebészet területén egyetemi oklevelet szerzők javára – e felperesek esetében fennálló konkrét tapasztalat megléte esetén – elismert jog.

A felperesek kifogásolták, hogy a fent említett irányelvet átültető d.lgs. n. 261 del 2007 (2007. évi 261. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet) 6. cikkének 2. bekezdése a vérellátó intézmény felelős személye pozíciójának betöltéséhez előírt képzettségként kizárólag az orvostudomány és sebészet területén szerzett egyetemi oklevelet határozta meg, ezáltal az uniós szabályozást sértő és mellőzendő szabályozás révén a biológusok csoportját megfosztotta a felelős személyé történő kinevezés lehetőségétől.

Az eljáró bíróság [omissis] elutasította a keresetet [omissis]; a Tribunale di Roma (római bíróság) kizárta, hogy [omissis] az irányelv önvégrehajtó jelleggel rendelkezne, mivel az irányelv célja, hogy keretszabály jellegű rendelkezéseket

határozzon meg a vérellátó intézmények létrehozatalára vonatkozóan; amiért is e vérellátó intézmények létrehozatalához és működéséhez szükséges volt a nemzeti szabályozás. Ami az államnak az irányelv téves átültetéséért való felelősségét illeti, a keresetet el kellett utasítani, tekintettel arra, hogy az uniós szabályozás lehetővé teszi az állam számára, hogy szabadon válasszon az orvosok és biológusok között, vagy mindkettőt válassza, tehát elvitathatatlan mérlegelési mozgásterében meghozott döntésről van szó.

A határozatot a Corte d'Appello di Roma (római fellebbviteli bíróság) [omissis] a 2015. június 19-i 3817. sz. ítéletével helyben hagyta [omissis] **[eredeti 4. o.]** [omissis] [az elsőfokú ítélet indokolásának megisméltése].

Az Ordine Nazionale dei Biologi, MX, NY és OZ az [omissis] ítélet hatályon kívül helyezése iránt [eljárás] felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő két jogalappal, amelyekkel szemben a Presidenza del Consiglio dei Ministri ellenkérelmet nyújtott be [omissis] [eljárás].

JOGI HÁTTÉR

1. A felülvizsgálatot kérelmező felek az első jogalappal – a c.c. (polgári törvénykönyv) 2909. cikkének és a c.p.c., (polgári perrendtartás) 112. cikkének megsértésére hivatkozva – azt kifogásolják, hogy a Corte d'Appello (fellebbviteli bíróság) tévesen értelmezte a kérelmet, amellyel az irányelv 9. cikkének (2) bekezdése által biztosított és az olasz állam által átültetni elmulasztott, a diplomás biológusoknak a vérellátó intézmény „felelős személyeként” történő kinevezéséhez való joga megállapítását kérték.
2. A második jogalappal a Cost. (alkotmány) 10. és 117. cikkének, az EUMSZ 288. cikknek, a 2002/98/EK irányelv 9. cikkének és az olasz polgári törvénykönyv előkészítését szolgáló, általános törvényi rendelkezések megsértésére hivatkoznak. A felperesek álláspontja szerint a Corte d'Appello (fellebbviteli bíróság) az ítéletben tévesen állapította meg, hogy az irányelv nem önvégrehajtó jellegű: az irányelv 9. cikkének (2) bekezdése nem tesz különbséget az orvostudomány és sebészet, valamint a biológia területén egyetemi oklevelet szerzők között, akiket azonos gyakorlati tapasztalat esetén egyaránt alkalmasként jelöl meg a fent említett vérellátó intézmények felelős személyévé történő kinevezésre.

[eredeti 5. o.]

3. A Presidenza del Consiglio dei Ministri [omissis] [ellenkérelmében] azzal érvel, hogy a Tribunale di Roma (római bíróság) megsértette a polgári perrendtartás 112. cikkét és 276. cikkének 2. bekezdését azzal, hogy megvizsgálta a 2007. évi 261. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 6. cikke 2. bekezdése jogszerűségének kérdését e rendelkezésnek a közösségi joggal való feltételezett ellentétessége miatt, ezt azonban anélkül tette, hogy ezt a felperesek bármikor is kérték volna, akik arra szorítkoztak, hogy az álláspontjuk szerint közvetlenül az irányelvből eredő jog megállapítását kérjék.

4. A felülvizsgálati kérelmek tárgyát képező, a kérelem lényegének meghatározására vonatkozó kérdést – amelynek előzetes vizsgálata szükséges – az alapügy felperesei által felvázolt értelemben kell megválaszolni: az iratoknak a kérelem eljárásjogi természetét által lehetővé tett közvetlen vizsgálata egyértelművé teszi, hogy az Ordine Nazionale dei Biologi és a biológusok a nemzeti szabályozás alkalmazása mellőzésének kérésével egyidejűleg kifogásolták, hogy az irányelv nemzeti jogba történő átültetése nem tükrözi az irányelv tartalmát, a biológusok szakmai csoportjára és az egyes biológusokra nézve is sérelmes helyzetet idéz elő, mivel vonatkozásukban hátrányosan megkülönböztető jellegű szabályozást vezet be. Következésképpen arra hivatkoznak, hogy: 1) a megsértett uniós jogi szabály (a 9. cikk (2) bekezdése) célja, hogy jogokat biztosítson az egyének számára; 2) kellő súlyú jogsértés, amely súlyos és nyilvánvaló jogsértésnek minősül; 3) okozati összefüggés áll fenn az állam terhére előírt kötelezettség megsértése és a károsult személy által elszenvedett kár között (ebben a témakörben vö.: a Bíróság 1991. november 10-i Frankovich ítélete [C-6/90. és C-9/90. sz. egyesített ügyek] a tagállamokat a közösségi irányelvek átültetésének elmulasztása miatt terhelő kártérítési kötelezettségről; **[eredeti 6. o.]** a Bíróság 1996. március 5-i Brasserie du pecheur és Factortame ítélete (C-46/93. és C-48/93. sz. ügy), amely általánosságban a tagállamoknak a közösségi jog megsértése miatt a magánszemélyekkel szemben fennálló kártérítési kötelezettséggel kapcsolatos).

Mindez kiegészítendő azzal, hogy a tényleges érvényesülés és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve alapján az uniós jogi szabályokat egészükben, akár hivatalból is alkalmazni kell, és azok alkalmazását eljárásjogi elévülés nem akadályozhatja [omissis] [eljárás].

5. A 2002/98/EK irányelv azt követően, hogy a (13)–(15) preambulumbekkezdésében rámutat arra, hogy:

-a tagállamok biztosítják a megfelelő kijelölési, felhatalmazási, akkreditációs vagy engedélyezési rendszer meglétét annak biztosítására, hogy a vérellátó intézmények tevékenységeiket ezen irányelv követelményeinek megfelelően végezzék;

-a tagállamok vizsgálatokat és ellenőrzési intézkedéseket vezetnek be, amelyeket az illetékes hatóság tisztviselői hajtanak végre annak érdekében, hogy biztosítsák ezen irányelv rendelkezéseinek betartását a vérellátó intézményeknél;

-szükségszerű, hogy a vér és vérkomponensek gyűjtésével, vizsgálatával, feldolgozásával, tárolásával és elosztásával közvetlenül foglalkozó személyzet megfelelő képzettséggel **[eredeti 7. o.]** rendelkezzen és időszerű, megfelelő képzésben részesüljön, a szakképesítések elismeréséről és a munkavállalók védelméről szóló hatályos közösségi jogszabályok sérelme nélkül;

- az 1. cikkben így rögzíti a célkitűzéseket: „Ez az irányelv az emberi vér és vérkomponensek minőségi és biztonsági előírásait határozza meg az emberi egészség magas szintű védelmének biztosítása érdekében”;

-a 4. cikkben többek között akként rendelkezik, hogy: „(1) A tagállamok kijelölik az ezen irányelv követelményeinek végrehajtásáért felelős illetékes hatóságot vagy hatóságokat. (2) Ezen irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy területükön olyan szigorúbb védintézkedéseket tartsanak fenn vagy vezessenek be, amelyek megfelelnek a Szerződés rendelkezéseinek. [...]”

-az 5. cikkben akként rendelkezik, hogy: „(1) A tagállamok biztosítják, hogy az emberi vér és vérkomponensek gyűjtésére és vizsgálatára vonatkozó tevékenységeket a felhasználás céljától függetlenül, valamint az ezek elkészítésére, tárolására és elosztására vonatkozó tevékenységeket transzfúzió céljára történő felhasználás esetén csak az említett célokra, az illetékes hatóság által kijelölt, felhatalmazott, akkreditált vagy engedélyezett, vérellátó intézmények végezhetik”;

-a 9. cikkben – a vérellátó intézmény által kinevezett „felelős személy” konkrét feladatainak az (1) bekezdésben történő megjelölését követően – a (2) bekezdésben akként rendelkezik, hogy „A felelős személy megfelel az alábbi minimális képzettségi feltételeknek: a) olyan képesítéssel, [eredeti 8. o.] bizonyítvánnyal vagy egyéb, szakmai alkalmassági igazolással rendelkezik az orvostudomány vagy a biológiai tudomány területén, amelyet egyetemi tanulmányok vagy az érintett tagállam által egyenlőként elismert képzés során szerzett meg; b) legalább két éves posztgraduális tapasztalattal rendelkezik a vonatkozó területeken, amelyet egy vagy több olyan létesítménynél szerzett, amelyek jogosultak az emberi vér és vérkomponensek gyűjtésével és/vagy vizsgálatával, vagy ezek elkészítésével, tárolásával és elosztásával kapcsolatos tevékenységek végzésére”.

6. A „Revisione del decreto legislativo 19 agosto 2005, n. 191, recante attuazione della direttiva 2002/98/CE che stabilisce norme di qualità e di sicurezza per la raccolta, il controllo, la lavorazione, la conservazione e la distribuzione del sangue umano e dei suoi componenti” (az emberi vér és vérkomponensek gyűjtésére, vizsgálatára, feldolgozására, tárolására és elosztására vonatkozó minőségi és biztonsági előírások megállapításáról szóló 2002/98/EK irányelv átültetéséről szóló, 2005. augusztus 19-i 191. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet átdolgozásáról szóló, 2007. december 20-i 261. sz., felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet):

- a 2. cikk 1. bekezdésének e) pontjában szereplő meghatározás szerint a „vérellátó intézmény”: a tartományi szervezeti modellek alapján a hatályos szabályozás által előírt olyan szervezet és annak szervezeti egysége, ezen belül a gyűjtési tevékenységet végző egység, amely a felhasználási céltól függetlenül az emberi vér és vérkomponensek gyűjtésének és vizsgálatának valamennyi vonatkozásáért, illetve transzfúzió céljából történő felhasználás esetén a vér és vérkomponensek feldolgozásáért, tárolásáért és elosztásáért felelős;

-a 4. cikk akként rendelkezik, hogy az emberi vér és vérkomponensek gyűjtésére és vizsgálatára vonatkozó tevékenységeket, köztük a hatályos szabályozás által

előírt biológiai validációs vizsgálatok elvégzését, a felhasználás céljától függetlenül, valamint az ezek elkészítésére, tárolására, elosztására és kijelölésére vonatkozó tevékenységeket transfúzió céljára **[eredeti 9. o.]** történő felhasználás esetén csak az engedélyezett vagy akkreditált vérellátó intézmények végezhetik;

- a 6. cikk 1. bekezdése akként rendelkezik, hogy a vérellátó intézményt magában foglaló szervezet nevezi ki a vérellátó intézményért felelős személyt és határozza meg annak feladatait, 2. bekezdése pedig akként, hogy: „Az 1. bekezdés szerinti felelős személy az orvostudomány és sebészet területén egyetemi oklevelet szerzett olyan személy, aki teljesíti a hatályos szabályozás által a transfúziós orvostudomány területén található összetett szervezet irányításához szükséges követelményeket”.

7. A nemzeti jog alapján tehát a diplomás biológusok nem tölthetik be a vérellátó intézmények felelős személyeinek pozícióját, ezzel szemben az irányelv a fentieknek megfelelően az e tekintetben releváns képesítési követelmények között „*orvostudomány vagy a biológiatudomány területén*” megszerzett egyetemi képesítést ír elő.

Egyébiránt [omissis] igaz, hogy az irányelv minimumkövetelményeket határozott meg, ezzel lehetővé téve az államok számára, hogy a szabályozott tárgykörben szigorúbb védintézkedéseket tartsanak fenn és vezessenek be, így az eljáró bíróság a szóban forgó rendelkezés felépítését illetően azt a kérdést veti fel, hogy – amint azt a felülvizsgálatot kérelmező felek előadták – az irányelv 9. cikkének (2) bekezdésében az orvostudományi diplomával rendelkező személyekkel egyezően (nyilvánvaló módon az előírt tapasztalattal rendelkező) biológiatudományi diplomával rendelkező személyek javára is elismerte-e a vérellátó intézmények felelős személyévé történő kinevezésükhöz való jogot, vagy épp ellenkezőleg, – ahogyan azt a minisztertanács elnöksége előadta – azt tette lehetővé a tagállamok számára, hogy az egyik vagy a másik csoportot válasszák.

Az első esetben ugyanis az uniós szabályozást **[eredeti 10. o.]** nem ültették át hűen a nemzeti jogba, amint arra a biológusok hivatkoznak, akik annak hátrányosan megkülönböztető jellegét hangsúlyozzák – az orvosok abszolút értelemben véve felkészültebbek és jártasabbak – és rámutatnak arra, hogy kérelmük nem a képzettségek elismerésének banális esetére, hanem az állam általi tényleges kötelezettségzegésre vonatkozik, amely kötelezettségzegés – az uniós joggal ellentétben – kizárja őket a vezetői pozíció betöltéséből.

A második esetben viszont a megbízás ellátására alkalmasabbnak tartott személyek kiválasztása során az államot megillető, bíróság előtt nem vitatható mérlegelési mozgáster kerül előtérbe.

8. Mivel – a szóban forgó szabályt tartalmazó szabályozás egészére vonatkozó rendszertani szemponttal összefüggésben sem – teljesen világos, hogy melyik a helyes értelmezés, az eljáró bíróság úgy ítéli meg, hogy az EUMSZ 267. cikk

értelmében előzetes döntéshozatal céljából az alábbi értelmezési kérdéseket kell az EU Bírósága elé terjesztenie:

„úgy kell-e értelmezni az emberi vér és vérkomponensek gyűjtésére, vizsgálatára, feldolgozására, tárolására és elosztására vonatkozó minőségi és biztonsági előírások megállapításáról szóló 2002/98/EK irányelv 9. cikkének (2) bekezdését, hogy a vérellátó intézmény felelős személye pozíciójának betöltésére vonatkozó képesítési minimumkövetelmények között »az orvostudomány vagy a biológiai tudomány területén« szerzett egyetemi oklevél megjelölésével mindkét területen egyetemi oklevelet szerző személyek számára biztosítja közvetlenül a vérellátó intézmény felelős személye pozíciójának [eredeti 11. o.] betöltéséhez való jogot?”;

„következésképpen az uniós jog lehetővé teszi-e, vagy azzal ellentétes-e annak a nemzeti jog általi kizárása, hogy a vérellátó intézmény felelős személyének pozícióját a biológiai tudomány területén egyetemi oklevelet szerző személyek tölthessék be?”.

[omissis] [eljárás]

[omissis] Róma, 2019. november 7.

[omissis]

MUNKADOKUMENTUM